

การวิเคราะห์เนื้อหาตามจริยธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

นางสาว ส้งเวียน เกาอินปาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-448-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018016 1.47148491

A CONTENT ANALYSIS OF MORALITY ASPECT IN ELEMENTARY SCHOOL
CURRICULUM B.E. 2521 (REVISED EDITION B.E. 2533)

Miss Sungwain Touinpak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
For the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-448-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

โดย

นางสาว สิ่งเวียน เถาอินปาก

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชราลัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เถระยอด)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช)

สังเวียน เถาอินปาก : การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) [A CONTENT ANALYSIS OF MORALITY ASPECT IN ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533)]
อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 169 หน้า. ISBN 974-581-448-2

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร ซึ่งมีเอกสารที่ใช้วิเคราะห์ จำนวน 31 เล่ม ประกอบด้วย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จำนวน 1 เล่ม คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จำนวน 1 เล่ม และหนังสือเรียน จำนวน 29 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีคุณลักษณะทางจริยธรรมปรากฏอยู่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ ความมีเหตุผล และความอดสาหัส ขยันหมั่นเพียร

คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีคุณลักษณะทางจริยธรรมปรากฏอยู่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ความมีระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล และความเป็นผู้มีวัฒนธรรม

หนังสือเรียน มีคุณลักษณะทางจริยธรรมปรากฏอยู่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดสาหัส ขยันหมั่นเพียร ความเมตตา กรุณา และความรับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของเอกสารทุกประเภท พบว่า มีคุณลักษณะทางจริยธรรมปรากฏอยู่ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ ความอดสาหัส ขยันหมั่นเพียร และความมีเหตุผล

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร .....
ปีการศึกษา ..... 2534 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... *Handwritten signature* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Handwritten signature* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C342704 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : CONTENT ANALYSIS/MORALITY/CURRICULUM

SUNGWAIN TOUINPAK : A CONTENT ANALYSIS OF MORALITY ASPECT IN
ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533).

THESIS ADVISOR : JAITHIP CHUARATANAPHONG, Ph.D., 169 PP.

ISBN 974-581-448-2

The purpose of this research was to analyze the content of morality aspect in Elementary School Curriculum B.E.2521 (Revised Edition B.E.2533) by using the documentary research technique. Thirty-one documents were analyzed. These documents consisted of 1 Elementary School Curriculum B.E. 2521 (Revised Edition B.E.2533), 1 manual of Elementary School Curriculum B.E. 2521 (Revised Edition B.E.2533) and 29 textbooks.

The research findings were found as follows:

Out of all the morality aspects that were prioritized the first five ones from the highest in Elementary School Curriculum B.E.2521 (Revised Edition B.E.2533) were discipline, responsibility, studiousness, rationalization and deligence.

Out of all the morality aspects that were prioritized the first five ones from the highest in manual of Elementary School Curriculum B.E.2521 (Revised Edition B.E.2533) were discipline, studiousness, responsibility, rationalization and good manner.

Out of all the morality aspects that were prioritized, the first five ones from the highest in textbooks were sacrifice, generosity, deligence, kindness and responsibility.

Regarding to the total documents, it was found that the first five morality aspects prioritized form the highest were responsibility, discipline, studiousness, deligence and rationalization.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เฌรยอด ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำทางให้แนวคิด ตลอดจนกำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช และ คณาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษากุ๊กท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำอันมีค่ายิ่ง ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิต สาขาวิชาเทคนิคการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 28 โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณประทีน อภินหสมิต และเพื่อนศึกษาศาสตร์รุ่นที่ 14 มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัยผู้วิจัย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สังเวียน เกาอินปาก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	8
	ข้อจำกัดของการวิจัย	8
	ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	9
	นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย	9
	วิธีดำเนินการวิจัย	13
	การเสนอผลการวิจัย	17
	ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย	17
2	เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
	ความหมายของจริยธรรม	18
	องค์ประกอบของจริยธรรม	21
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	จริยธรรมในสังคมไทย	37
	สถาบันที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรม	41
	การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา	44
	โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	49
	ความคาดหวังและจุดเน้นของหลักสูตร	53
	การวิเคราะห์หลักสูตร	58
	การวิเคราะห์เนื้อหา	62
	ความสัมพันธ์ของจริยธรรมกับหลักสูตร	67
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	74
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาและหลักสูตร	76
3	วิธีดำเนินการวิจัย	80
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	80
	การดำเนินการวิจัย	80
	ขั้นตอนการรอบการวิจัย	80
	ขั้นตอนการวิจัย	82
	วิเคราะห์ข้อมูล	85
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
	สรุปผลการวิจัย	118
	อภิปรายผลการวิจัย	121
	ข้อเสนอแนะ	130
	รายการอ้างอิง	132
	ภาคผนวก	140
	ประวัติผู้เขียน	169

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวม	88
2	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	92
3	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในคู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	96
4	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	98
4.1	จำนวนเนื้อหาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มทักษะตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยจำแนกตามระดับชั้น	104
4.2	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยจำแนกตามระดับชั้น	108
4.4	จำนวนเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยจำแนกตามระดับชั้น	113